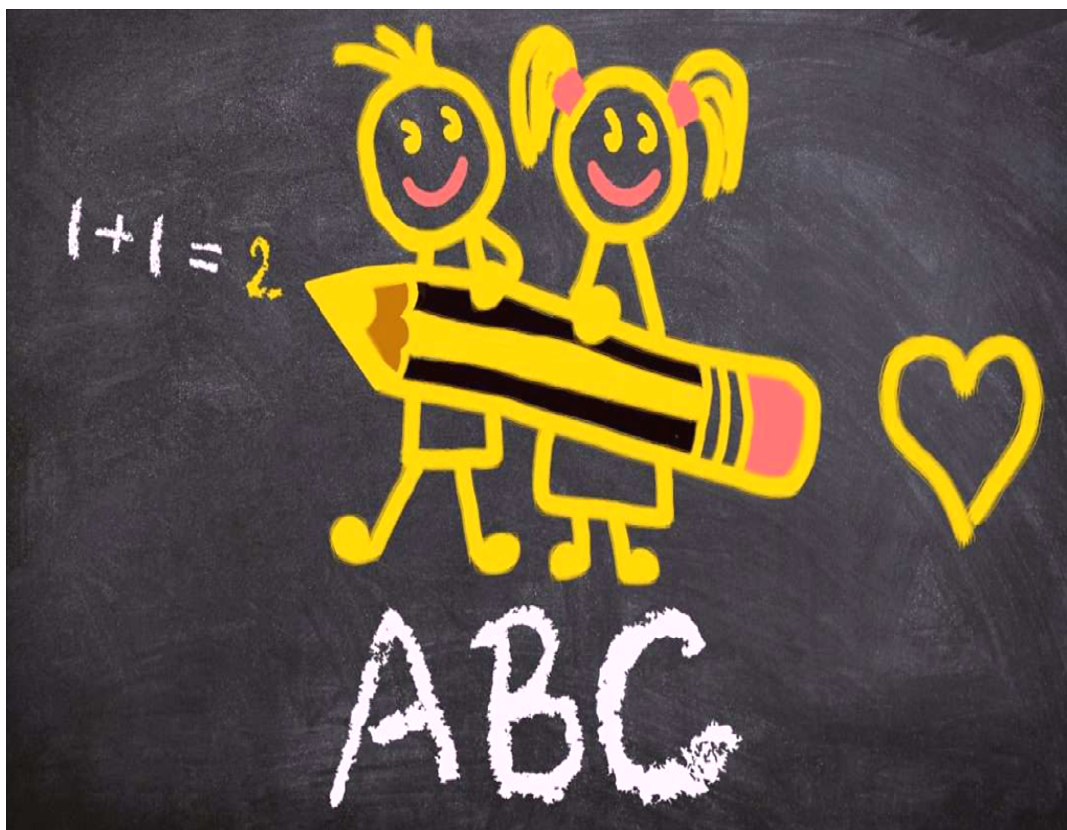

PORADNIK DLA RODZICÓW

MAMO, TATO - IDĘ DO SZKOŁY

JAK POMÓC SWOJEMU DZIECKU PRZYGOTOWAĆ SIĘ DO PIERWSZEJ KLASY

Olga Biernat – *psycholog, pedagog specjalny*

Karolina Graf – *logopeda, terapeuta wczesnego wspomagania rozwoju*

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA NR 13

Warszawa - Kwiecień 2023

	Spis treści:	Strony
1	Wstęp	3
2	Czym jest dojrzałość szkolna. Kiedy dziecko jest gotowe do szkoły?	4
3	Wpływ rozwoju fizycznego na funkcjonowanie dziecka w szkole	5
4	W jaki sposób można wspierać rozwój fizyczny dziecka	5
5	Motoryka mała (sprawność manualna)	6
6	Jak wspierać sprawność manualną – propozycje ćwiczeń	6
7	Prawidłowe stosowanie narzędzi pisarskich i plastycznych	9
8	Orientacja przestrzenno – kierunkowa, czemu jest istotna	10
9	Rozwój spostrzeżeń wzrokowych (analiza i synteza wzrokowa)	11
10	Wspieranie rozwoju spostrzeżeń wzrokowych	11
11	Rozwój spostrzeżeń słuchowych	12
12	Wspieranie rozwoju spostrzeżeń słuchowych	12
13	Mowa	13
14	Wspieranie rozwoju mowy	13
15	Uwaga. Jak wspierać uwagę i pamięć u dziecka	14
16	Myślenie. Cechy myślenia. Jak wspierać myślenie u dziecka	15
17	Liczenie – jak wspierać umiejętności matematyczne	16
18	Przygotowanie emocjonalne dziecka do szkoły	17

WSTĘP:

Szanowni Państwo

Rozpoczęcie nauki w klasie pierwszej to ważny czas, ale nierzadko też ogromne przeżycie dla dziecka i jego rodziców.

Rodzi się wiele pytań ale też obaw (m.in. jak nasze dziecko poradzi sobie w nowej dla siebie sytuacji i otoczeniu, jak odnajdzie się w roli ucznia).

Dla dziecka to również czas niełatwy. Pomimo, że czasami z ciekawością i niecierpliwością oczekuje na pierwszy dzwonek, to stoją przed nim nowe wyzwania i obowiązki, a także nauka funkcjonowania w nowej grupie.

Wielu rodziców zastanawia się czy ich dziecko jest gotowe do podjęcia nauki w klasie pierwszej i co mogą zrobić ze swojej strony, aby mu ten start szkolny ułatwić.

Poradnik jest odpowiedzią na wskazane powyżej potrzeby. Opisujemy w nim jakie umiejętności świadczą o gotowości dziecka do podjęcia nauki w klasie pierwszej i jak przekładają się na późniejsze osiągnięcia szkolne. Wskazujemy w jaki sposób rodzice mogą wspierać dziecko i ćwiczyć z nim osłabione obszary rozwojowe, ale również jak mogą przygotować je do opanowywania podstawowych technik szkolnych. Proponujemy interesujące dla dzieci zadania i zabawy, które pełnią jednocześnie funkcję edukacyjną.

Informacje zawarte w Poradniku są szczegółowe i rozbudowane. Zachęcamy do zapoznania się z ich treścią w całości lub fragmentami, które w Państwa opinii najbardziej pomogą we wspieraniu rozwoju Państwa dziecka (można korzystać tylko z tych rozdziałów, które są potrzebne - dotyczą określonego problemu).

POWODZENIA 😊

Olga Biernat, Karolina Graf

CZYM JEST GOTOWOŚĆ SZKOLNA

GOTOWOŚĆ SZKOLNA to taki poziom **rozwoju poznawczego, fizycznego, emocjonalnego i społecznego**, który umożliwi dziecku sprostanie obowiązkom szkolnym.

Ujęcie całościowe rozwoju dziecka:

Badania i obserwacje doprowadziły specjalistów do wniosku, że pomyślny start dziecka w szkole zależy od jego **dojrzałości w ujęciu całościowym**, we wszystkich aspektach rozwoju (poznawczym, emocjonalnym, społecznym i motorycznym).

WPLYW ROZWOJU FIZYCZNEGO NA FUNKCJONOWANIE DZIECKA W SZKOLE

Dziecko rozpoczynające naukę w klasie pierwszej:

- Ma odpowiednie do wieku: wzrost, wagę a także warto aby miało sprawdzone (skonsultowany przez specjalistów) wzrok i słuch.
- Rozwija prawidłowo mowę (zarówno artykulację, jak i kompetencje językowe).
- Jest sprawne ruchowo. Rozwój ruchowy dziecka powinien charakteryzować się zdolnością utrzymywania równowagi oraz koordynacją ruchów tak, by dziecko poruszało się bezpiecznie wśród innych dzieci na terenie szkoły oraz by mogło rozpoznawać stosunki przestrzenne.
- Opanowało precyzyjne ruchy palców, niezbędne przy pisaniu i manipulowaniu.
- Opanowało czynności samoobsługowe:
 - ✓ samodzielnie ubiera się i rozbiera,
 - ✓ umie poprawnie umyć się i wytrzeć oraz umyć zęby,
 - ✓ samodzielnie i właściwie zachowuje się przy stole podczas posiłków,
 - ✓ samodzielnie korzysta z toalety.

W jaki sposób rodzic może wspierać rozwój fizyczny dziecka:

- Zadać o stosowną dietę dla dziecka.
- Zapewnić mu odpowiednią ilość ruchu (stwarzać okazję do aktywności ruchowych), także na świeżym powietrzu.
- Zgłaszać się na profilaktyczne badania przesiewowe (w Ośrodku Zdrowia).
- Zwracać uwagę czy nie występują symptomy świadczące o tym, że dziecko może słabiej widzieć lub słyszeć?

MOTORYKA MAŁA (SPRAWNOŚĆ MANUALNA)

Sprawność manualna to innymi słowy sprawność rąk w zakresie wykonywania takich czynności jak: rysowanie, pisanie, wycinanie nożyczkami, zapinanie guzików, wiązanie sznurowadeł.

Obniżona sprawność manualna oznacza osłabioną sprawność ruchową rąk (motoryka mała), która opóźnia między innymi nabywanie umiejętności związanych z samoobsługą, ale również w wieku szkolnym naukę pisania. Mogą pojawić się kłopoty w posługiwaniu się: kredkami, długopisem, ołówkiem, przyborami plastycznymi /typu pędzel, plastelina, kreda/, sztuciami, nożyczkami. Towarzyszy temu nierzadko nieprawidłowy chwyt pisarski, problemy z cięciem po linii prostej itd.

Oslabiona sprawność manualna wpływa na wolniejsze tempo pracy dziecka podczas pracy zadaniowej, nienadążanie za grupą, z czasem brak wiary w siebie, własne możliwości i frustrację. W późniejszym etapie może prowadzić do zaburzeń psychosomatycznych oraz nerwicowych.

Z powyżej wskazanych powodów, ważne jest rozwijanie sprawności manualnej, aby dziecko nie poczuło się gorsze w środowisku szkolnym i aby nie narażać go na kolejne niepowodzenia i utratę wiary we własne możliwości.

Istotne jest, aby podczas wykonywania przez dziecko czynności plastycznych (np. pisanie, rysowanie) zadbać o jego prawidłową pozycję ciała - stopy na podłodze, plecy proste, łokcie leżą na biurku.

Jak wspierać sprawność manualną dziecka:

PRZYKŁADOWE ZESTAWY ZABAW :

- Zabawy z rzucaniem i łapaniem piłki, kozłowanie piłki, toczenie piłki do dołka, przrzucanie piłki średniej wielkości z ręki prawej do lewej i podrzucanie jej raz prawą a raz lewą ręką.
- Podbijanie balonika wyłącznie palcami prawej lub lewej ręki.
- Wypuszczanie piłeczki tenisowej z ręki w dół i próby chwytania jej w locie, samymi palcami - zanim odbije się od podłogi.
- Rysowanie palcami w powietrzu określonego przedmiotu.
- Rysowanie patykiem po ziemi.
- Odtwarzanie palcami rytmu deszczu.
- Strząsanie wody z palców.
- Rzucanie woreczków lub piłeczek (kto dalej).
- Naśladowanie gry na pianinie, pisanie na maszynie.
- Nawlekanie koralików.
- Przewlekanie sznurowadeł.
- Zabawa w pociągi /ruchy rąk naśladowują obroty kół/.
- Zabawa w pranie, prasowanie, rozwieszanie bielizny.
- Zabawa w gotowanie obiadu /naśladowanie wałkowania ciasta, mieszania gęstej zupy, kręcenia kranem, ubijania piany/.
- Gry w bierki, pchełki, kręgle.
- Swobodne bazgranie na dużych arkuszach papieru /flamastrami, kredkami świecowymi, pastelami/.

- Zamalowywanie dużych powierzchni farbami - grubym pędzlem (dziecko stoi przy stoliku odpowiednim do wzrostu).
- Zamalowywanie obrazków w książeczkach do malowania.
- Kalkowanie obrazków.
- Obrysowywanie szablonów.
- Rysowanie po śladzie.
- Cięcie po narysowanych liniach.
- Wycinanie najpierw prostych, potem nieco bardziej skomplikowanych kształtów z papieru kolorowego.
- Modelowanie z plasteliny, modeliny, masy papierowej /najpierw kuleczek, wałeczków, później form bardziej złożonych - zwierząt, postaci ludzkich, liter/.
- Wyzieranie z kolorowego papieru.

PRZYKŁADY ĆWICZEŃ DŁONI:

Wymachy dłoni:

- Wymachy w górę i w dół (pożegnanie), w lewo i na wprost (odganie muchy), w dół (koźlowanie), do przodu (pchanie kuli śniegowej).
- Wymachy skrzyżowanych w górze dłoni (pompon na czapce).

Krażenie dłoni:

- Krażenie obu dłoni równolegle (młynek, nawijanie motka).
- Krażenie dłoni wyciągniętych w bok rąk (skrzydełka).
- Krażenie stykających się dłoni (lepienie kulki ze śniegu).
- Krażenie ręki wokół pięści, zataczanie dużych i małych okręgów (nawijanie kłębka, żyłki na wędce).

Ćwiczenia dwóch dłoni:

- Uderzenie dwóch dłoni o siebie (oklaski talerze w orkiestrze).
- Pociąganie dłoni dłonią (mycie rąk).
- Posuwanie dłoni po dłoni (robienie kluseczek, ugniatanie placka, kulki).
- Rozpoznawanie przedmiotów przez dotyk, z zasłoniętymi oczami, np. umieszczenie przedmiotów w pudełku z wyciętym miejscem na włożenie dłoni.

Układanie modeli z dłoni:

- Składanie dłoni stykających się czubkami palców (dziób ptaka).
- Składanie dłoni - stykają się nadgarstki i czubki palców (kula).
- Składanie dłoni stykających się nadgarstkami palce rozchylone (kwiat).
- Splatanie palców, dłonie zetknięte bokiem (gniazdo).
- Układanie dłoni ułożonych równolegle - jedna nad drugą - ku górze (wchodzenie po schodach murowanie).
- Układanie pięści ułożonych jedna nad drugą ku górze (piramida).
- Składanie dłoni czubkami palców, nadgarstki oparte o głowę (czapki).

PRZYKŁADY ĆWICZEŃ PALCÓW:

Kiwanie palcami:

- Kiwanie palcami w przód (pożegnanie), w prawo i lewo (wskazówki zegara).
- Kiwanie palcami przed sobą - łukami (dyrygowanie).
- Kiwanie przed sobą w górę i w dół (pisanie na maszynie).

- Kiwanie zgiętym palcem do siebie (przywoływanie).

Krażenie palców:

- Krażenie wskazującego palca (rysowanie kółka).
- Krażenie jednego palca wokół drugiego palca nieruchomego, wokół siebie obu palców (nawijanie nici).

Przebieranie palcami:

- Przebieranie palcami wyciągniętej przed siebie ręki (promyki, deszcz, listki).
- Przebieranie palcami obu rąk ułożonych obok siebie (gra na pianinie).
- Przebieranie palcami obu rąk ułożonych jedna nad drugą - na wysokości ust, na wysokości nosa (gra na flecie, na nosie).
- Zabawy paluszkowe.

Stukanie palcami:

- Stukanie palcem, palcami o podłogę (deszcz, dziobanie, zbieranie ziaren przez kurki).
- Stukanie zgiętym palcem (pukanie do drzwi).
- Pstrykanie palcami.

Układanie modeli z palców:

- Zetknięcie palca wskazującego i kciuka (dziobek).
- Zetknięcie kciuków i palców wskazujących obu rąk (koło, dziupla).
- Zetknięcie kciuków skierowanych do siebie (serce).
- Splecenie palców obu rąk (koszyk).
- Wkładanie kciuka między palec wskazujący i środkowy („figa”).
- Rozstawianie palców: wyprostowanych, zgiętych (liść kasztanu, grabie).
- Zgięcie stykających się palców (łopatka).
- Skrzyżowanie dłoni z rozstawionymi palcami (wąsy kota).

PRZYKŁADY ZABAW TWÓRCZYCH:

- Fabryka biżuterii (nawlekanie różnorodnych koralików - różnej wielkości, kształtu - na sznurek, żyłki lub cienkie druciki).
- Wyrabianie, wyciskanie i przyozdabianie z rodzicami kolorowych ciasteczek.
- Zabawa we wciskanie w ciasto/ciastolinę różnorodnych ziaren, kasz i innych przedmiotów.

PRAWIDŁOWE STOSOWANIE NARZĘDZI PISARSKICH I PLASTYCZNYCH:

Zdolność do prawidłowego posługiwania się narzędziami takimi jak przybory pisarskie oraz plastyczne (ołówki, kredki, nożyczki) związana jest z ich właściwym chwytem oraz skutecznym stosowaniem.

Ważne aspekty sprawności manualnej:

- Prawidłowy chwyt pisarski.
- Umiejętność odpowiedniego dostosowania siły nacisku mięśni dłoni podczas pisania / rysowania.
- Zdolność do wykonywania ruchów ciągłych (pisanie) i utrzymania kierunku ruchu.
- Ruchy precyzyjne dłoni.

PRAWIDŁOWY CHWYT PISARSKI (TRZYMANIE KREDKI, OŁÓWKA, DŁUGOPISU...)

Umożliwia długotrwałe i efektywne pisanie/rysowanie

Co może zrobić rodzic gdy dziecko nieprawidłowo chwyta ołówek:

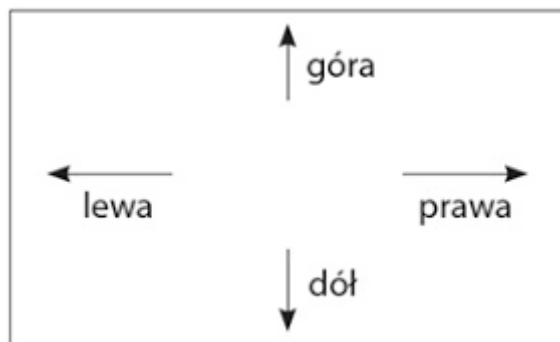
- Korygować chwyt (dziecko powinno trzymać ołówek w trzech palcach, pomiędzy kciukiem i lekko zgiętym palcem wskazującym, opierając go na palcu środkowym. Palce trzymające ołówek powinny znajdować się w odległości około dwóch centymetrów od powierzchni papieru).
- Zadbać aby dziecko korzystało z dobrze dobranych i wyprofilowanych przyborów do pisania i rysowania (kredka, ołówek, długopis). U młodszych dzieci sprawdzają się szerokie, trójkątne kredki. U starszych długopis w takim kształcie lub specjalna nakładka.
- Gdy pomimo starań nieprawidłowy chwyt się utrzymuje i towarzyszy temu szybka męczliwość dłoni, nieprawidłowy nacisk (zbyt mocny lub słaby) kredki na kartkę – wskazana jest konsultacja u terapeuty pedagogicznego.
- Pamiętajmy, że dążymy do wypracowania chwytu dla dziecka dostępnego i najbardziej optymalnego.
- Istotne jest także, aby podczas wykonywania przez dziecko czynności plastycznych (pisanie, rysowanie) zadbać o jego prawidłową pozycję ciała /stopy na podłodze, plecy proste, łokcie leżą na biurku/.

ORIENTACJA PRZESTRZENNO – KIERUNKOWA

Jest to zdolność odróżniania strony lewej od prawej oraz określania relacji przestrzennych typu *nad*, *pod*, *za*, *przed*, *obok* itd.

1. Dzięki właściwej orientacji przestrzenno - kierunkowej dziecko podczas nauki szkolnej prawidłowo orientuje się na kartce papieru (gdzie jest góra kartki, dół kartki, strona lewa, strona prawa). Dzięki temu łatwiej jest mu czytać i pisać, wykonywać zadania, wypełniać karty pracy i lepiej rozumie polecenia nauczyciela.

KARTKA PAPIERU W ZESZYCIE

2. Znajomość relacji przestrzennych ułatwia naukę liter (właściwe ułożenie elementów graficznych pisma względem siebie) oraz różnicowanie liter podobnych np. p – b - d, w - m, m - n

p - b - d

p – kreska (do dołu) i brzuszek (po prawej)

b – kreska (do góry) i brzuszek (po prawej)

d – brzuszek (po lewej) i kreska (do góry)

Ćwiczenia orientacji przestrzenno – kierunkowej:

- Zadania / polecenia angażujące orientację kierunkowo – przestrzenną (np. połóż na półce pudełko, schowaj lalkę pod koc).
- Pytanie dziecka, w której ręce trzyma określony przedmiot, gdzie ma lewe ucho, po której stronie znajduje się książka ?
- Proste czynności domowe (np. połóż widelec po lewej, a nóż po prawej stronie talerza, postaw talerz na półce za kubkami).

ROZWÓJ SPOSTRZEŻEŃ WZROKOWYCH (analiza i synteza wzrokowa)

Zdolność do rozkładania na elementy podstawowe wrażeń wzrokowych (obrazów otoczenia, figur złożonych, pisma) oraz ponownego ich połączenia i zinterpretowania.

Dziecko gotowe do nauki w klasie pierwszej, powinno: zauważać różnice i podobieństwa między obrazkami, przedmiotami, dostrzegać szczegóły ilustracji.

Dzięki tym umiejętnościom będzie mu łatwiej nauczyć się kształtu poszczególnych liter i cyfr, będzie w stanie dostrzec różnice pomiędzy literami podobnymi kształtem (m-n, p-b) czy literami podobnie położonymi w liniaturze (t-k, p-g).

Wspomaganie rozwoju spostrzeżeń wzrokowych: (przykłady ćwiczeń)

- Składanie pociętych obrazków. Podajemy dziecku pocięte na części obrazek lub pocztówkę. Liczbę pociętych części stopniowo zwiększamy.
- Czym się różnią obrazki? (przygotowujemy dwa pozornie identyczne obrazki. Zadaniem dziecka jest wyszukanie różnic między obrazkami).
- Czego brakuje na obrazku? (dziecko dokładnie ogląda obrazek i dorysowuje brakujące elementy np. miś nie ma ucha, samochód nie ma koła itd.).
- Historyjka obrazkowa (porządkowanie kolejnych obrazków historyjki). Rozkładamy przed dzieckiem kilka obrazków, które po prawidłowym uszeregowaniu tworzą historyjkę obrazkową np. dziecko wchodzi do szkoły (1), przebiera się w szatni (2), ma zajęcia w sali lekcyjnej (3), ćwiczy na lekcji w-f (4), je obiad (5).
- Dobieranie jednakowych obrazków:
 - Przygotowujemy komplet obrazków. Zadaniem dziecka jest wyszukanie z kompletu identycznego obrazka (powinno być spełnione kryterium pewnego stopnia trudności – ilości szczegółów na ilustracji).
 - Pary obrazków leżą pomieszczone na stole tak, aby ilustracje nie były widoczne. Dziecko odkrywa po dwa obrazki. Jeśli są one jednakowe to zabiera parę, jeżeli nie – pozostawia obrazki na tych samych miejscach. Należy zapamiętać, gdzie leżał dany obrazek. Potem obrazki odkrywa rodzic. Gra kończy się kiedy wszystkie pary zostaną zebrane.
- Zapamiętaj przedmioty (odtworzenie z pamięci jak największej liczby zaobserwowanych przedmiotów). Na stole kładziemy np. długopis, temperówkę, flamaster, linijkę, klucz, łyżkę, zegarek, kubek itp. Dziecko uważnie obserwuje przedmioty leżące na stole. Następnie odwraca się tyłem do położonych przedmiotów i z pamięci wymienia (we właściwej kolejności) zapamiętane przedmioty.

ROZWÓJ SPOSTRZEŻEŃ SŁUCHOWYCH

Aby dziecko było gotowe do podjęcia nauki czytania musi mieć prawidłowo rozwiniętą uwagę słuchową. Ćwiczenia słuchowe stanowią pierwszy krok do prawidłowego kształtowania słuchu fonematycznego oraz analizy i syntezy słuchowej, a te zdolności decydują o gotowości do opanowania czytania i pisania.

Dziecko rozpoczynające klasę pierwszą powinno:

- dzielić proste zdania na wyrazy,
- dzielić wyrazy na sylaby,
- wyodrębniać i wskazywać kolejność sylab w wyrazie,
- dokonywać syntezy głoskowej wyrazów trzy-, cztero- lub pięciogłoskowych (*istotne jest właściwe wymawianie głosek, unikanie elementów wokalicznych np. PY-A-SY-E-K, głoski wymawiamy krótko P-A-S-E-K*),
- dzielić wyrazy na głoski,
- wyodrębniać głoski, które są na początku i na końcu wyrazu.

Wspomaganie rozwoju słuchu fonematycznego:

Ćwiczenia mają na celu usprawnić umiejętność różnicowania fonemów, identyfikowanie wymawianych wyrazów, sylab i głosek. Dzięki tym ćwiczeniom rozwija się prawidłowe rozumienie wypowiedzi słownych:

- Zachęcanie dziecka do odtwarzania sekwencji rytmicznych, np. wystukiwanie rytmów, zaczynamy od czterech uderzeń X---XX---X, potem pięć XX----X---XX, sześć XX----XX---X---X.
- Zabawa „wstań, siadaj, tupnij, klaśnij”, dziecko ma odpowiednio zareagować na ustalony sygnał dźwiękowy, np. A – SIADAJ, O – STÓJ, E – TUPNIJ, U – KLAŚNIJ.
- Liczenie i wyróżnianie wyrazów w zdaniu – pytamy, jaki wyraz w zdaniu jest ostatni, jaki drugi?
- Zabawa, jaką głoskę słyszysz na początku wyrazu?
- Zabawa, znajdź wyrazy, w których słychać daną głoskę na końcu wyrazu.
- Dzielenie wyrazów na głoski, sylaby oraz składanie wyrazów z usłyszanych głosek / sylab tzw. „język kosmitów”.
- Zabawa „Pociąg sylabowy/głoskowy”, znajduję słowo, które zaczyna się od sylaby/głoski, którą usłyszałam na końcu usłyszanego słowa, np./sylaby/: lato – tona – namiot – miotła - łapa itd. , /głoski/: telefon-noga-agrest-tłum-miasto-osa-aktor itd.
- Różnicowanie głosek podobnie brzmiących w parach wyrazów, co słyszysz na początku wyrazów: KURA – GÓRA , CZAR – CAR, TOM – DOM.
- Wysłuchiwanie opozycyjnych głosek w śródgłosie podobnie brzmiących wyrazów, jakie głoski różnią te dwa wyrazy: KOZA – KOSA, LODY – LOTY, NOŻE – NOSZE, PORA – POLA.

ROZWÓJ PROCESÓW POZNAWCZYCH – MOWA

Analizując okresy rozwoju mowy zauważono, że dziecko przyswaja mowę poszczególnych głosek, słownictwo oraz gramatykę stopniowo. Jednak w wieku gotowości szkolnej rozwój mowy pod względem artykulacyjnym, powinien być ukończony, a zdolności językowe ukształtowane na takim poziomie, aby uczeń swobodnie komunikował się z otoczeniem, wyrażał swoje myśli i rozumiał kierowane do niego złożone komunikaty. Dziecko, które ma problemy w zakresie mowy może stać się nieśmiałe, wycofane oraz niechętnie do brania udziału w życiu klasy.

W jaki sposób rodzic może wspierać rozwój mowy u dziecka:

- Rozmawiaj z dzieckiem, wykazuj zainteresowanie tematem rozmowy, kontroluj, czy wypowiedzi są logiczne, zadawaj pytania, dyskretnie modeluj niepoprawne formy, ale nie krytykuj.
- Staraj się rozwijać zainteresowanie literaturą, czytaj dziecku książki, dyskutuj na ich temat, dobieraj je zgodnie z zainteresowaniami dziecka, niech to będzie przyjemność, a nie obowiązek.
- Zachęcaj dziecko do opowiadania o tym, co usłyszało, co je zainteresowało.
- Ucz dziecko krótkich wierszy na pamięć, baw się w organizowanie przedstawienia.
- Baw się z dzieckiem w odgrywanie scenek, zabawy w pełnienie różnych ról, zawodów.
- Jeśli dziecko ma już sześć lat, a nie wypowiada prawidłowo wszystkich głosek, zgłoś się do logopedy.
- Jeżeli zauważasz, że dziecko ma nieprawidłową budowę narządów mowy (skrótone wędzidełko podjęzykowe, wadę zgryzu, niewłaściwe uzębienie, oddycha głównie buzią, wsuwa język między zęby, nie radzi sobie z gryzieniem i żuciem pokarmów), koniecznie zgłoś się do specjalisty.
- Nie zaniedbuj chorób uszu, wykonaj przesiewowe badanie słuchu, kiedy masz wątpliwości, czy dziecko dobrze słyszy.
- Układaj wraz z dzieckiem historyjki obrazkowe, gdyż stymuluje rozwój mowy, a także rozwija myślenie przyczynowo – skutkowe.
- Zabawa w „detektywa”. Szukanie słów, które określają cechy przedmiotów, osób, a także określają czynności z nimi związane np. lalka – duża, ładna, plastikowa, kucharz – gotuje, miesza, doprawia, nalewa, czytać – gazeta, książka, list; również możemy pytać: Co można czytać?, Co można kroić?, Co można wypożyczyć?.
- Zabawa PRAWDA/FAŁSZ, mówię zdania, a dziecko odpowiada, czy to prawda, czy fałsz, np. *Skarpetki nosimy na dłoniach. Zupę gotuję w czajniku. Krowa daje mleko. Koń pije wodę. Kura ma cztery nogi. Zimą jest gorąco. Kurtka może mieć suwak. Gołębie wysoko pływają itp.*
- Zabawa w poprawianie błędów gramatycznych w wysłuchiwanym zdaniach.
- Gry i zabawy dydaktyczne np. memory, dobble, „kościane opowieści”, domino, rebusy, szyfrówki, labirynty, gry planszowe, zagadki, proste krzyżówki. Możemy tak dobrać wspólną zabawę, aby dzięki aktywnemu udziałowi dziecko poszerzało swoje słownictwo i zdobywało umiejętności budowania wypowiedzi w sposób określony w grze.

UWAGA

Dziecko gotowe do pojęcia nauki w szkole potrafi skupić się dłuższy czas na jednym zadaniu (**wzrasta trwałość uwagi**) i skończyć pracę, którą rozpoczęło. Bardzo ważne także, iż czynności te (konkretne zadania) wykonuje nie tylko wtedy kiedy ma na nie ochotę, ale również wtedy, kiedy zostanie o to poproszone (**wzrasta selektywność uwagi**).

W jaki sposób rozwijać uwagę i pamięć u dziecka: (przykłady aktywności)

- Nauka wierszyków, piosenek, rymowanek.
- Gry typu MEMO, puzzle, gry planszowe, karciane, szachy, warcaby.
- Wszelkie łamigłówki dla dzieci, labirynty, wyszukiwanie różnic między obrazkami.
- Liczenie i zapamiętywanie dźwięków, których dziecko słucha z zamkniętymi oczami (uderzenia w trójkąt, bębenek, czy tamburyn).
- Zabawy polegające na zapamiętywaniu układu przedmiotów, następnie odgadywanie, co się zmieniło.
- Rysowanie oburącz - kreślenie obrazka. Można wydrukować połowę rysunku, jedną ręką kreślimy po śladzie a drugą, w tym samym czasie, staramy się zrobić odbicie lustrzane.
- "Detektyw" - ćwiczenie, w którym musimy przygotować obrazek lub zdjęcie i kilka pytań do niego (np. do zdjęcia placu zabaw możemy podać pytania: *ile dzieci na zdjęciu gra w piłkę?, ile osób na zdjęciu ma okulary?, ile jest łopatek w piaskownicy?, jaki kształt mają chmury na niebie?* itp.). Dziecko przygląda się zdjęciu przez minutę i stara się zapamiętać jak najwięcej szczegółów, następnie odwracamy obrazek i zadajemy pytania.
- Tworzenie historyjki/bajki - osoba dorosła rozpoczyna opowiadanie wymyślonej bajki jednym zdaniem (np. *księżniczka Manuela postanowiła pospacerować po swoim królestwie*). Kolejne zdanie dopowiada dziecko (np. *Księżniczka zabrała ze sobą swojego psa, który nazywał się Pinokio*). Ważne, żeby każde następne zdanie było kontynuacją poprzedniego, aby historyjka była spójna. Żeby było ciekawiej, bajkę możemy rysować w trakcie opowiadania, wówczas dziecko będzie bardziej skupione i zaintrygowane.
- Zapamiętaj - podajemy dziecku listę 10 rzeczowników i polecamy, by z naszej listy zapamiętało wszystkie np. pojazdy/owoce/kolory itp. (np. *telewizor, jabłko, nóż, banan, drzewo, samochód, bałwan, koc, lód, lalka – zapamiętaj rzeczy, które są zimne/owoce/zielone itd.*).

MYŚLENIE

Dziecko gotowe do podjęcia nauki w klasie pierwszej:

- Posiada pewien zakres wiedzy na temat samego siebie, rodziny oraz środowiska, w którym żyje.
- Dostrzega przyczyny i skutki zachodzących zdarzeń.
- Potrafi planować własne działania oraz przewidzieć ich konsekwencje.
- Zauważa niedorzeczności w tekstach i obrazkach.
- Tworzy pojęcia nadrzędne.
- Zaczyna operować liczbami.

Jak wspierać rozwój myślenia u dziecka:

- Rozmawiać z dzieckiem.
- Nie wyręczać dziecka, dać mu szansę, aby szukało i samo próbowało znaleźć rozwiązanie problemu.
- Proponować dziecku ciekawe zagadki i zabawy (np. gry typu MEMO, puzzle, gry planszowe, karciane, szachy, warcaby, wszelkie łamigłówki dla dzieci, labirynty, wyszukiwanie różnic między obrazkami) oraz aktywnie uczestniczyć w tych zabawach, zaangażować się, żeby dziecko poczuło, że to jest coś fajnego.

LICZENIE

Dziecko gotowe do podjęcia nauki w klasie pierwszej:

- Potrafi porównać liczebność zbiorów (gdzie mniej-więcej).
- Potrafi pogrupować elementy ze względu na cechy (np. kolor, wielkość, strukturę).
- Posługuje się liczebnikami porządkowymi (np. wskaże 2 wagon).
- Dziecko dodaje i odejmuje (na konkretnych np. klockach/kasztanach) w zakresie do kilkunastu (np. $2+4=...$).

W jaki sposób wspierać umiejętności matematyczne (gdy dziecko ma problem z liczeniem):

→ Zabawy liczenia po kolei:

- Pokazywanie dziecku prawidłowego sposobu liczenia przedmiotów: jeden, dwa, trzy. Ważny jest gest wskazywania - jednego przedmiotu, jednego liczebnika.
- Liczenie przedmiotów razem z dzieckiem na zasadzie dorosły coraz ciszej a dziecko coraz głośniej.
- Podkreślanie znaczenia ostatniego liczebnika, jako liczbę policzonych przedmiotów (1..2..). Pytamy ile jest przedmiotów.
- Liczenie przedmiotów znikających np. *przejeżdżających samochodów, wkładanych przedmiotów do pudełka.*

→ Zabawy liczenia porządkowego:

- Chodzenie po schodach i liczenie stopni: pierwszy, drugi, trzeci
- Rzucanie piłeczki na schody i liczenie odbić spadającej piłeczki ze schodów: pierwsze, drugie, trzeci
- Liczenie stron książeczki: pierwsza, druga, trzecia.....
- Jeżdżenie windą narysowaną na dużym kartonie i zatrzymywanie się na piętrach: pierwsze, drugie, trzecie.....

→ Zabawy uczące dodawania:

- Dodawanie na konkretnych np. *kasztanach, klockach, cukierkach*, wykorzystując gest dosuwania przedmiotów do siebie.
- Dodawanie na zbiorach zastępczych np. *palcach, patyczkach*.
- Doliczanie do liczby znanych przedmiotów tych, które chcemy dodać.
- Dodawanie do momentu aż dziecku nie będą potrzebne patyczki, palce, liczydła przejdzie do liczenia w pamięci.

→ Zabawy uczące odejmowania:

- Odejmowanie na konkretnych np. *kasztanach, klockach* - wykorzystując gest odsuwania przedmiotów.
- Odejmowanie na zbiorach zastępczych np. *palcach, patyczkach*.
- Odliczanie od liczby znanych przedmiotów tych, które chcemy odjąć.
- Odejmowanie do momentu aż dziecku nie będą potrzebne patyczki, palce, liczydła i przejdzie do liczenia w pamięci.

PRZYGOTOWANIE EMOCJONALNE DO SZKOŁY

Dzieci różnie reagują na informację o rozpoczęciu nauki w pierwszej klasie (szkole).

Jedne z zaciekawieniem, a wręcz niecierpliwością oczekują na pierwszy dzwonek. U innych pojawia się obawa i niepewność. To są naturalne emocje.

Pamiętajmy, aby w tej nowej dla swojego dziecka sytuacji być blisko niego, wspierać je, otoczyć troskliwą opieką, uszanować to w jaki sposób okazuje emocje.

Pamiętajmy, że każde dziecko przeżywa inaczej 😊.

MAMO, TATO

- 😊 Zabierz swoje dziecko na wycieczkę do szkoły w której będzie się uczyło (najlepiej w ciągu roku szkolnego).
- 😊 Porozmawiaj spokojnie i szczerze (opowiedz dziecku o szkole – o tym, co będzie tam robiło i czym różni się od przedszkola).
- 😊 Skup się na tym co dobre (min. dużo ciekawych rzeczy się nauczy, nowe przyjaźnie, zielona szkoła, klasowe imprezy).
- 😊 Wspólne przygotowania i zakupy (np. pozwalamy dziecku wybrać piórnik, plecak).
- 😊 Opowiedz dziecku o swoich pierwszych dniach w szkole – dobre wspomnienia. Jeśli masz jakieś fotografie lub pamiątki (np. zeszyty, prace plastyczne, stroje z tamtego okresu) pokaż je dziecku. Jeśli masz koleżankę z tamtego okresu, z którą nadal utrzymujesz kontakt opowiedz o tej znajomości.
- 😊 Dziecko powinno znać na pamięć swój adres (będzie się czuło wówczas bezpieczniej).
- 😊 Weź wolne, aby towarzyszyć swojemu dziecku pierwszego dnia w szkole. Z Tobą będzie czuło się pewniej !

POWODZENIA 😊

Olga Biernat, Karolina Graf